

การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT STANDARD
OF PHRAPARIYATTIDHAMA SCHOOL GENERAL EDUCATION
IN UBONRATCHATHANI PROVINCE

¹เกริก พิสัยพันธ์, ²พูลศักดิ์ หอมสมบัติ, ³เอกชัย ศรีบุรินทร์, ⁴พระสุภาพร เตชธโร
(เสนคำสอน), และ ⁵พระครูวินัยธรพัยคอรุณ ปณญาพโล (ศรีมงคล)

¹Krerk Phisaiphun, ²Poolsak Homsombat, ³Eakachai Sriburin,

⁴Phra Suphaphorn Tejadharo (Senkamsorn) and

⁵Phrakhruwinaiathorn Phayakarun Panyapalo (Srimongkhon)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹pong.mcu55@yahoo.com

Received: August 30, 2024; **Revised:** November 6, 2024; **Accepted:** December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี 2) ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

¹ อาจารย์, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., หลักสูตรสังคมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์, ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

⁴ อาจารย์, ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

⁵ อาจารย์, หลักสูตรสังคมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ หรือ 2 ช่วงชั้น คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ 2. ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. แนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้ 3.1) หลักสูตรจัดการเรียนการสอนด้วย วิธีการ รูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ 3.2) การจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3.3) สื่อการเรียนการสอน เลือก คัดสรร ใช้ สร้าง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 3.4) การวัดและประเมินผล ใช้วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

คำสำคัญ: การพัฒนา, มาตรฐานการจัดการศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of research study entitled The Development of Educational Management Standard of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani Province are aimed 1) to examine the educational management and its environment at Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province 2) to study the problems, obstacles and limitations of educational management of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province and 3) to propose the possible guidelines and suggestions for educational management standard of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province. The findings were revealed that. 1. The educational management of Phrapariyattidhama

School General Education in Ubonratchathani province is a national university which is established according to the will of sangkha committee. It is either focus on Dhamma studies; Dhamma section and Pali section or general education section which is fundamental base for learning. The model for educational management of Phrapariyattidhamma School General Education is administrated and operated for high school level (Matthayomsuksa) which is categorized into 2 levels: junior high school (grade7-9)and senior high school (grade 10-12). Furthermore, the school operation is as same as many of which are either public or private schools. According to the school curriculum, it is also based upon Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) which is operated by Ministry of Education. 2. The problems including obstacles and limitations of educational management at Phrapariyattidhamma School General Education in Ubonratchathani province are overall at moderate levels. 3. The possible guidelines and suggestions for educational management standard of Phrapariyattidhamma School General Education in Ubonratchathani province are as follows: 3.1) Curriculum section should be operated by a variety of learning techniques and student-centered method should also be made in order to make learners learn by doing. 3.2) Teaching-learning section the student-centered method should fully be administrated by making learners learn by doing. Furthermore, it helps promote them to develop their capacities regarding individual differences. 3.3) Teaching-learning materials should be taken into consideration regarding with teaching-learning selection; choosing, selecting, implementing, conducting and developing the educational innovations and learning resources in order to implement the proper learning management. It also should be applicable for those learners and it should be relevant to teaching and learning content, learning standard, indicators and learning objectives., and 3.4) Criteria for learning assessment should be assessed with a variety of tools for assessment and it also should be relevant to learning standard, indicators and learning objectives.

Keywords : The development, Educational management standard, Phrapariyattidhamma school general education

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวางและรุนแรงกว่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมากมายนัก การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือ เทคโนโลยี ซึ่งหมายความว่าพัฒนาการทางวิทยาการ และเนื้อหาสาระความรู้ที่จำเป็นได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องจากอีกมุมหนึ่ง การปรับเปลี่ยนปัจจัยองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกข้างต้นกลับไม่สอดคล้องกันกับประเทศของเรา โดยเฉพาะการจัดการศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาดังที่เป็นอยู่มักทำเป็นระบบที่ค่อนข้างตายตัว ดำเนินการในรูปองค์การขนาดใหญ่ มีกฎระเบียบมากมาย คนทำงานในระบบคุ้นเคยกับระบบและกระบวนการที่เป็นอยู่ ผลที่เกิดขึ้น ระบบการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของประชากรยุคใหม่ได้ เพราะระบบเก่าเยือกเย็นผลิตประชากรตามเป้าหมายเดิม และระบบเดิมซึ่งเหมาะกับการผลิตเป้าหมายเก่าเยือกเย็น ไม่พร้อมจะผลิตประชากรรุ่นใหม่ตามเป้าหมายใหม่ได้ ความไม่สอดคล้องเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหามากมายจึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการศึกษาเสียใหม่เนื่องจากองค์ประกอบในการจัดการศึกษามีมากมายหลายประการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การปรับ การจัดการศึกษาจึงต้องกระทบต่อทุกปัจจัยดังกล่าว และหากต้องการเห็นผลเร็ว การปรับเปลี่ยนเช่นนี้ต้อง กระทำในระยะเวลารวดเร็วและครอบคลุมด้วย เพื่อให้เกิดผลประจักษ์ได้ทันการณ์ ดังนั้น การเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาแบบเก่าที่ล้าสมัยให้กลายเป็นระบบใหม่ที่ทันสมัยจึงไม่อาจกระทำแบบค่อยเป็นค่อยไปได้ ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและครอบคลุม นั่นคือความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งความจำเป็นนี้เลี่ยงไม่ได้ที่จะก่อภาระต่อครูซึ่งเคยชินกับระบบเดิมและการสอนแบบเดิม ครูจึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา และครูต้องเร่งทำความเข้าใจกับการศึกษาแนวใหม่ เพื่อปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนของตนให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (ปรัชญา เวสารัชช์, 2554)

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณร เป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปลูกฝังความศรัทธา มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและ

ส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทยกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล และวิทยาการต่างๆ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการที่ประเทศพัฒนามีปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ความสามารถที่จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของฝีมือแรงงานหรือการเตรียมคนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ แนวคิดการจัดการศึกษามีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถแข่งขันในสังคมโลก ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนั้นการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการก้าวทันสู่สังคมอาเซียนและสังคมโลก

อย่างไรก็ตาม จากการติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาพรวม พบว่า ยังมีประเด็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกหลายประการ นอกจากนี้การที่มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่มีหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระบบ ต้องสร้างกลยุทธ์ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ใหม่ได้อย่างมั่นคง ซึ่งสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะ

การจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นทางการมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่เป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ เพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (พระทอง ธิรปญโญ (บุตรดี), 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 209 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 136 รูป/คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี จำนวน 2 รูป/คน และ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 รูป/คน รวมจำนวน 8 รูป/คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเนื้อหาการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ หรือ 2 ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. แนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้ 3.1) หลักสูตร จัดการเรียนการสอนด้วย วิธีการ รูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ 3.2) การจัดการเรียน

การสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3.3) สื่อการเรียนการสอน เลือกรวบรวม คัดสรร ใช้ สร้าง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 3.4) การวัดและประเมินผล ใช้วิธีการ เครื่องมือวัด และประเมินผล หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัยแนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษา

ในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไปและถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ต่อมาโดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 2 มาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา 18 (2) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา 12 และมาตรา 188 (2) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ.2548 เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กาลต่อมาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553 โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ มี สมเด็จพระวันรัตเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ มีผู้แทนจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ หรือ 2 ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด 8 กลุ่มสาระ คือ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา และพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และ ศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ ซึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา ที่ต้องการมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการทางโลกมากขึ้น ทั้งนี้เพื่่อมุ่งให้ตนเองสามารถเป็นผู้ชี้แนะ หลักธรรมอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป จึงปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรจำนวนมากไปศึกษาเล่าเรียนกับโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาสามัญและวิชาอาชีพมากขึ้น การดำเนินการบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาเรื่อยมา ซึ่งเป็นไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่นทั่วไป ทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ จนปัจจุบันนี้ ได้รับการยอมรับว่า เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติที่ช่วยขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนให้ทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ซึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนมีการกระบวนการปฏิบัติการจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร เน้นให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็ก เน้นการสามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประวิตรวรานุกฤต, พระมหาชัยวิจิต ชาญภินโนโท และธวัชชัย จันจุฬา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยดังนี้

- 1) รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณา

การหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนมีการกระบวนการปฏิบัติการจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร 2) เป้าหมายของการจัดการศึกษาพบว่าโรงเรียนปริยัติธรรมทั้ง 4 แห่งมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็กเน้นการสามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคม และพุทธศาสนาได้ 3) การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา พบว่า แต่ละโรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีแนวทางการระดมทุนจากข้างนอกในลักษณะของการบริจาค จัดโครงการหรือกิจกรรมตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จัดผ้าป่าสามัคคีจากศิษย์เก่า นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนที่อยู่รอบบริเวณวัดยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทุนและทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สนับสนุนข้าปลา อาหาร ครูสอน เป็นต้น 4) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ พบว่า มี 4 ประการ กล่าวคือ (1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษา (2) งบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งนับได้ว่ายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (4) ครูและบุคลากรลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ปัจจัยทั้ง 4 ประการที่กล่าวนั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการ

ด้านการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก สอดคล้องกับพระครูพนมปริชากร แก้วบุตตา (2561) ที่กล่าวว่า การจะพัฒนาการจัดการศึกษาของพระศาสนาให้มีคุณภาพ ควรดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การสร้างศาสนทายาทให้มีคุณภาพ โดยได้บุคลากรครูที่เป็นมืออาชีพ สร้างบรรยากาศของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก (2561) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-Net) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้าน หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตรและด้านรูปแบบการสอน ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้วิชาการด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) จากการ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ตัวแปรหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน รูปแบบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ร้อยละ 94.7 และ (3) แนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล โดยมีการกำกับติดตามการ สอนอย่างใกล้ชิด และประเมินการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง 2) ควรจัดสรร งบประมาณสนับสนุนสื่อเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนในบางรูปให้เพียงพอกับความต้องการของครู 3) ควรจัดทำแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม ร่วม และให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กระบวนการเรียนรู้ 4) ควรเตรียมความพร้อมโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียน และนำไปสู่การสอน นักธรรมตรี โท เอก และภาษาบาลีก่อนสอบสนามหลวง และ 5) ควร วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อทราบถึงตัวชี้วัดที่ใช้ในการออกทดสอบ ปรับปรุงระบบการประเมินของครูในขั้นตอนการสอนโดยเน้นข้อสอบหรือวิธี ประเมินในแผนให้สอดคล้องกับการทดสอบ B-NET

3. แนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการใช้สื่อการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้

3.1 หลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยหลักสูตรจะเป็นโครงการหรือแนวทางที่จะกำหนดการปฏิบัติงานของครู ในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดทำหลักสูตร และหรือพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดี คนเก่ง มีปัญญา มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดการเรียนรู้อยู่ด้วย วิธีการ รูปแบบที่ หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ

3.2 การจัดการเรียนการสอน เป็นการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน กิจกรรมที่จัดนั้นสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.3 สื่อการเรียนการสอน เมื่อจัดแบ่งตามลักษณะและรูปแบบของการนำมาใช้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) สื่อประเภทวัสดุ เช่น ภาพถ่าย ภาพเขียน บัตรภาพแผ่นโปสเตอร์ และแผ่นภูมิ เป็นต้น 2) สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น และ 3) สื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมุติ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรเลือก คัดสรร ใช้ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่ง

เรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนซึ่งควรทำอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูล เพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่นๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่ 2) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง 3) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานการขอ
อนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- พระครูประวิตรวราญยุต. พระมหาชัยวิชิต ขยาภินนโท และธวัชชัย จันจุฬา. (2561). การศึกษา
รูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและ
สืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(2), 14-25.
- พระครูพนมปริชากร แก้วบุตตา. (2561). อนาคตภาพของโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระหว่าง พ.ศ.2559-2573. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(3), 128-135.
- พระทอง ธิรปัญญา บุตรดี. (2560). ยุทธศาสตร์การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2) ฉบับพิเศษ.
- พระอธิการคำพันธ์ ธมฺมครุโก. (2561). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษา
ระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา B-Net ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. วารสารพื้นถิ่น โขง ชี มูล, 4(1), 143-174.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2560 – 2579. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟิค.

